

Sygn. akt V CSK 485/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa J. N., A. R., U. R. i M. W. przeciwko T. [...] Spółce Akcyjnej w K. i T. Spółce Akcyjnej w K.

o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń oraz o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 kwietnia 2016 r.,

skargi kasacyjnej powodów A. R., U. R. i M. W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 kwietnia 2015 r., sygn. akt V ACa [...],

1) odrzuca skargę kasacyjną A. R, U. R.

i M. W.,

**2) oddala wniosek pozwanych o zasądzenie kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowie J. N., A. R., U. R. i M. W. wniesli o: (1) nakazanie pozwanej V. [...] S.A. w G. usunięcia linii kablowych wysokiego i średniego napięcia oraz słupa energetycznego, przebiegających przez nieruchomość położoną w R., której są współwłaścicielami, (2) ewentualnie o nakazanie pozwanej V. [...] S.A. w G. przesunięcia (zmiany lokalizacji) wskazanych linii kablowych i słupa, (3) zasądzenie solidarnie od pozwanych [...] Zakładu [...] w G. oraz V. [...] S.A. w G. na ich rzecz solidarnie kwoty 50.568 zł z ustawowymi odsetkami od 28 kwietnia 2009 r. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie nieruchomości w okresie od 1 maja 1999 r. do 30 czerwca 2007 r., (4) zasądzenie od pozwanej V. [...] S.A. w G. na ich rzecz solidarnie kwoty 25.284 zł z ustawowymi odsetkami od 28 kwietnia 2009 r. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie nieruchomości w okresie od 1 lipca 2007 r. do 30 lipca 2011 r.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w G. uwzględnił powództwo w zakresie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów we wskazanym przez nich okresie, wskazując jako podstawę prawną art. 224 § 2 w zw. z art. 225 k.c., i oddalił je w pozostałej części. Sąd pierwszej instancji ustalił, że powodowie są obecnie współwłaścicielami nieruchomości opisanej w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w R. nr KW [...] - J. N. co do udziału 3/8, A. R. i U. R. co do udziałów po 2/8, M. W. co do udziału 1/8. Uprzednio na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku właścicielem był Skarb Państwa, a na podstawie komunalizacji Gmina R.. Przez nieruchomość tę przebiegają linie wysokiego napięcia 20 kV i 110 kV, posadowiony jest słup energetyczny. Pozwane przedsiębiorstwa przesyłowe weszły w posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu z dniem 5 grudnia 1990 r. Sąd Okręgowy ustalił, że nie upłynął termin zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz pozwanych.

Orzeczenie powyższe zostało zaskarżone apelacją przez pozwanych. Wyrokiem reformatoryjnym z dnia 10 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił powództwo w dalszej części dotyczącej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Sąd odwoławczy podzielił stanowisko co do przerwania biegu zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez zawezwanie w 2009 r. do próby ugodowej. Wskazał, że obowiązek zapłaty za

bezumowne korzystanie z rzeczy obciąża posiadacza w dobrej wierze od chwili dowiedzenia się o wytoczeniu powództwa o wydanie rzeczy, przy czym okolicznością relewantną dla oceny charakteru wiary posiadacza jest chwila wejścia przez niego w posiadanie. Przyjmując dobrą wiarę zakładów energetycznych w chwili wejścia w posiadanie Sąd ustalił, że pozwane przedsiębiorstwa powzięły wiadomość o wytoczeniu powództwa odpowiednio w dniach 12 i 13 września 2011 r. Z tych względów przyjął, że żądanie pozwu, jako dotyczące okresu wcześniejszego, jest nieuzasadnione.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] złożyli powodowie. Skarga kasacyjna J. N. została odrzucona przez Sąd drugiej instancji. W skardze kasacyjnej oznaczono wartość przedmiotu zaskarżenia jako 75.852 zł.

Sąd Najwyższy zważył:

Wymogiem skargi kasacyjnej jest wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 3 k.p.c.). Wartość ta podlega badaniu zarówno przez sąd drugiej instancji, za pośrednictwem którego złożono skargę, jak i Sąd Najwyższy. Badanie to ma charakter formalny i nie jest tożsame ze sprawdzaniem wartości przedmiotu sporu w rozumieniu art. 25 k.p.c. Jego celem jest zapobieżenie obchodzeniu przepisów uzależniających dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe od wartości przedmiotu zaskarżenia (ograniczenie *ratione valoris*). Dla dokonania oceny konieczne jest prawidłowe ustalenie charakteru sprawy, statusu prawnego stron i interesu prawnego stron w zaskarżeniu orzeczenia. Szczególne znaczenie ma ustalenie prawidłowej wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach, których występuje współuczestnictwo procesowe. W judykaturze i piśmiennictwie zgodnie przyjmuje się, że sumowanie wartości przedmiotu zaskarżenia dotyczy tylko współuczestnictwa materialnego, będącego współuczestnictwem jednolitym, to jest takiego, w którym czynności procesowe współuczestnika jednolitego są skuteczne także wobec pozostałych, a wynik orzeczenia dla każdego musi być ten sam (art. 73 § 2 k.p.c.). Z natury rzeczy dotyczy ono także współuczestnictwa koniecznego. W pozostałych wypadkach wartość taka w odniesieniu do każdego współuczestnika ustalana jest samodzielnie. Stanowisko takie prezentowane jest m.in.

w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2000 r., I CZ 48/00, z dnia 8 lutego 2001 r., IV CKN 1934/00, z dnia 25 lutego 2004 r., II CK 489/02, z dnia 10 maja 2006 r., III CZ 24/06, z dnia 9 listopada 2011 r., V CSK 54/11, z dnia 4 kwietnia 2014 r., I CSK 396/13.

Mając powyższe na względzie wskazać należy, że skarżący powodowie są współwłaścicielami nieruchomości w częściach ułamkowych, a dochodzone roszczenie ma charakter podzielný i, w wypadku zasadności, przysługiwałoby co do kwot odpowiadających udziałowi we współwłasności. Sformułowanie żądania jako solidarnego było oczywiście chybione, bowiem po stronie współwłaścicieli w odniesieniu do takich roszczeń uzupełniających nie zachodzi więź wewnętrzna odpowiadająca solidarności wierzycieli. Jawnie bezzasadne było także odwoływanie się do art. 209 k.c., tj. konstrukcji powództwa zmierzającego do zachowania wspólnego prawa współwłaścicieli. Po pierwsze istota czynności zachowawczej polega na samodzielnej legitymacji czynnej do działania w imieniu własnym, ale w interesie wszystkich (zblizonego do zastępstwa pośredniego), nie na przedstawicielstwie innych współwłaścicieli. Po drugie skoro pozew wnieśli wszyscy współwłaściciele to nie ma mowy o działaniu na rzecz pozostałych jako samodzielnie działających. Po trzecie do dochodzenia przez współwłaściciela roszczeń z art. 224 § 2 i art. 225 k.c. (wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i równowartości pożytków), art. 209 k.c. nie ma zastosowania, gdyż nie zmierzają one do zachowania wspólnego prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2014 r., I CSK 728/13).

Współuczestnictwo powodów należy zakwalifikować jako współuczestnictwo materialne drugiej grupy, oparte na tym samym zespole okoliczności faktycznych i tym samym przepisie prawa uzasadniającym żądanie (art. 72 § 1 pkt 1 *in fine* k.p.c.). Nie ma ono cech odpowiadających współuczestnictwu jednolitemu lub koniecznemu. Oznacza to, że wartość przedmiotu zaskarżenia wyraża się interesem ekonomicznym odpowiadającym takiej części wynagrodzenia, jakie odpowiada ich udziałom we współwłasności. W odniesieniu do A. R. i U. R. (udziały po 2/8) wynosi ona po 18.963 zł, a M. W. (udział 1/8) - 9.481,50 zł. Kwoty te są niższe od dolnej granicy dopuszczalności skargi kasacyjnej, wynoszącej w sprawach o prawa majątkowe pięćdziesiąt tysięcy zł (art. 398² § 1 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. skargę powodów odrzucił. Wniosek pozwanych o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, jako sformułowany nieadekwatnie do treści rozstrzygnięcia, nie odpowiadającego zgłoszonym wnioskom podlegał oddaleniu.